

כהן גדול פרק שני סנהדרין

ב.

עין משפט נר מצוה

לד א מיי פ"ב מהל'
מלכס ה"ל ד ופ"ו
מהל' אכל הלכה ז סמו
עפ"י קטו:
לה ב מיי פ"ו מהל' אכל
הלכה ז:
לו ג מיי שס הלכה ח
ו פ"ב מהל' מלכס
הלכה ד סמו שס:
לז ד מיי פ"ב מהל' אכל
הלכה ז סמו עפ"י
מ"ד ט ב טו"ש ע"ד ס'
שט ספ"ק א:
לח ה מיי שס פ"ד הלכה
ט טמט שס טו"ש י"ד
ס' שט ספ"ק א:
לח ו ז ו ט"ו שס פ"ה
הלכה ז טו"ש י"ד
ס' שט:

נשים צצאת פני המטה. דכיון דשעת עזר הוא ליכא למימש
להרהור וצירושלמי פליגי איכא למאן דלמנר לפני המטה
לפי שגרמו מיתה לעולם ואית דנהגו לאחר המטה ואנשים לפני
המטה לפי שגנאי לצנות ישראל שיסתכלו בהן אנשים:

שישהא מרבנות וכו'. אף על גב

דדרשינן (מדרש רבה
פרשת וישלח) ומלכס ממך ילאו זה
שאלו ואיש צושת מ"מ היה יכול
להתקיים צנקות אחר ולא היה לו
לשהות מלכות בית דוד שנמשכ כצר
על פי נביא: **שתי שנים ומחצה.**
פ"י צקונטרס שמלכות ישראל היתה
בטלה חמש שנה זין מיתם שאלו
למלכות איש צושת צ' שנים ומחצה
היינו שתי שנים ממלכות איש צושת
ומחצה זין מיתם איש צושת למלכות
דוד ולא הניחא חלל דלמה נענש על
אותה חצי שנה דזין מיתם איש צושת
למלכות דוד הלל קודם מיתמו חזר
אזנר ונתאמץ להמליך את דוד
כדמכ"ב (שמואל ב ג) וישלח אזנר
מלכאס אל דוד וגו' ועוד דכיון
דחמש שנים עמדו בלל מלך ולא
המליכו את דוד א"כ למה נענש אזנר
במה שנתחזק אחרי כן להמליך איש
צושת ונראה לו איפכא דלוחה חצי
שנה היתה זין מיתם שאלו למלכות
איש צושת וצאותם הימים נתחזק
אזנר ודבר לכל ישראל להמליך איש
צושת עד שממליכו לסוף אותה חצי
שנה ומשמט איש צושת היתה מלכות
ישראל בטלה שנים עשר שנה שאלו
דוד ומלכו ז' שנים ומחצה שאלו דוד
בצנרון כדמכ"ב צד"א א"ג דלצ"ק
קרא לל חשיב ר' ז' שנים (י) היינו לפי
שנצטרע כדלמרינן בחלק (לקמן ד'
ק) והא דלל חשיב חצי שנה זאת
בצנרון בטול מלכות ישראל (בהלק)
היינו לפי שלל היתה סמוך לה' שנים
ולא היה הצטול יחד:

נשים צצאת פני המטה. דכיון דשעת עזר הוא ליכא למימש
להרהור וצירושלמי פליגי איכא למאן דלמנר לפני המטה
לפי שגרמו מיתה לעולם ואית דנהגו לאחר המטה ואנשים לפני
המטה לפי שגנאי לצנות ישראל שיסתכלו בהן אנשים:

שישהא מרבנות וכו'. אף על גב
דדרשינן (מדרש רבה
פרשת וישלח) ומלכס ממך ילאו זה
שאלו ואיש צושת מ"מ היה יכול
להתקיים צנקות אחר ולא היה לו
לשהות מלכות בית דוד שנמשכ כצר
על פי נביא: **שתי שנים ומחצה.**
פ"י צקונטרס שמלכות ישראל היתה
בטלה חמש שנה זין מיתם שאלו
למלכות איש צושת צ' שנים ומחצה
היינו שתי שנים ממלכות איש צושת
ומחצה זין מיתם איש צושת למלכות
דוד ולא הניחא חלל דלמה נענש על
אותה חצי שנה דזין מיתם איש צושת
למלכות דוד הלל קודם מיתמו חזר
אזנר ונתאמץ להמליך את דוד
כדמכ"ב (שמואל ב ג) וישלח אזנר
מלכאס אל דוד וגו' ועוד דכיון
דחמש שנים עמדו בלל מלך ולא
המליכו את דוד א"כ למה נענש אזנר
במה שנתחזק אחרי כן להמליך איש
צושת ונראה לו איפכא דלוחה חצי
שנה היתה זין מיתם שאלו למלכות
איש צושת וצאותם הימים נתחזק
אזנר ודבר לכל ישראל להמליך איש
צושת עד שממליכו לסוף אותה חצי
שנה ומשמט איש צושת היתה מלכות
ישראל בטלה שנים עשר שנה שאלו
דוד ומלכו ז' שנים ומחצה שאלו דוד
בצנרון כדמכ"ב צד"א א"ג דלצ"ק
קרא לל חשיב ר' ז' שנים (י) היינו לפי
שנצטרע כדלמרינן בחלק (לקמן ד'
ק) והא דלל חשיב חצי שנה זאת
בצנרון בטול מלכות ישראל (בהלק)
היינו לפי שלל היתה סמוך לה' שנים
ולא היה הצטול יחד:

נשים צצאת פני המטה. דכיון דשעת עזר הוא ליכא למימש
להרהור וצירושלמי פליגי איכא למאן דלמנר לפני המטה
לפי שגרמו מיתה לעולם ואית דנהגו לאחר המטה ואנשים לפני
המטה לפי שגנאי לצנות ישראל שיסתכלו בהן אנשים:

שישהא מרבנות וכו'. אף על גב
דדרשינן (מדרש רבה
פרשת וישלח) ומלכס ממך ילאו זה
שאלו ואיש צושת מ"מ היה יכול
להתקיים צנקות אחר ולא היה לו
לשהות מלכות בית דוד שנמשכ כצר
על פי נביא: **שתי שנים ומחצה.**
פ"י צקונטרס שמלכות ישראל היתה
בטלה חמש שנה זין מיתם שאלו
למלכות איש צושת צ' שנים ומחצה
היינו שתי שנים ממלכות איש צושת
ומחצה זין מיתם איש צושת למלכות
דוד ולא הניחא חלל דלמה נענש על
אותה חצי שנה דזין מיתם איש צושת
למלכות דוד הלל קודם מיתמו חזר
אזנר ונתאמץ להמליך את דוד
כדמכ"ב (שמואל ב ג) וישלח אזנר
מלכאס אל דוד וגו' ועוד דכיון
דחמש שנים עמדו בלל מלך ולא
המליכו את דוד א"כ למה נענש אזנר
במה שנתחזק אחרי כן להמליך איש
צושת ונראה לו איפכא דלוחה חצי
שנה היתה זין מיתם שאלו למלכות
איש צושת וצאותם הימים נתחזק
אזנר ודבר לכל ישראל להמליך איש
צושת עד שממליכו לסוף אותה חצי
שנה ומשמט איש צושת היתה מלכות
ישראל בטלה שנים עשר שנה שאלו
דוד ומלכו ז' שנים ומחצה שאלו דוד
בצנרון כדמכ"ב צד"א א"ג דלצ"ק
קרא לל חשיב ר' ז' שנים (י) היינו לפי
שנצטרע כדלמרינן בחלק (לקמן ד'
ק) והא דלל חשיב חצי שנה זאת
בצנרון בטול מלכות ישראל (בהלק)
היינו לפי שלל היתה סמוך לה' שנים
ולא היה הצטול יחד:

רב נחמן בר יצחק אמר מיתה. ומפני מה נענש מפני שעיכב מלכות בית דוד שנתים ומחצה: ובשמברין סוטה לו העם
מטובין על הקרקע והוא על הרגש: וירושלמי דרגש יש בו משום כפית המטה נספסל אין בו משום כפית המטה. המלך
אינו חיוב בכפית המטה [כהן גדול חיוב בכפית המטה. תני ההספד וכל העוסקין בהספד מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין
לתפלה משה היה והפסיקו רבותינו לק"ש ולתפלה]. מאי דרגש ערסא צצלא. פי' מטה של עורות. דרגש מתיר

הוקפו של בועז ענוותנותו של פלטי. דלילו בועז חלל לילה ופלטי שנים
רבות: דורו של משה ויהושע עסקו בצורה הרבה ודורו של חזקיהו
יותר מהם כדכתיב (ישעיה י) וחזבל עול מפני שמן ואמרינן בחלק
(לקמן ד' ד'): חזבל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק

בצמי מדרשות עד שצדקו מן ועד
באר שבע ולא מנאלו עם הארץ: **מסכסין**
בטלים אחס. עניים היו: רבי יהודה
אומר לעולם לפני המטה וילאוס
שכן מלניו צדוד שניא אחר מטסו
של אצנר. ואי ס"ד נשים אחר המטה
אורחיה דודו להלך עם הנשים:
בפחילה להכרוסו. שהיו סבורין
שמלתו היתה הריגת אצנר: **ולכפוף**
להכרוסו. שידעו הציבור שלל מלת
דוד נהרג אצנר: **למחוס בשאלו.**
בצריגת נוב עיר הכהנים: ידך לא
אסורוס. אלס חשבו היית לשאלו
והיה לך למחות ולפי שלל ממות
כנפול לפני בני עולה נפלת: **מכדי**
מחויי מחיס. והכי קאמר ידך לא
אסורות היו לא ינהגת בעמך כאלס
(א) חשבו: אלא בכל כוחך גילית צדעתך
ומחית בשאלו: **ששה מלכות צית**
דוד. שהעמיד את איש צושת למלך
ואס לא המליכו אצנר היו ממליכין
את דוד ומשמלך איש צושת ז' יום
שמלך דוד על כל ישראל היו שתי
שנים ומחצה שתי שנים לאיש צושת
וחצי שנה זין מיתמו למלכות דוד
ששמטת שאלו מלך דוד בצנרון וכתיב'
בצנרון מלך שבע שנים וששה חדשים
לא מן חמש שנים צזין מיתם שאלו
למלכות איש צושת דמניא צדקד עולם
(ולקמן ד' ק). והימים אשר מלך דוד
על וגו' נמנלח מלכות ישראל צזילה
חמש שנים אלמח חמש שנים היו בלל
מלך נשמירי שתי שנים ומחצה
ממלכות איש צושת למלכות צית דוד:
דרגש ערסא דגדא. נוהגין היו לערוך
מטה ושלחן צזית ולא היו משתמשין
בהן כלל אלא למול הצית מונחת משוס
ניחוס. גדא מול רומה (ג) גד גדי וסנוק
לא (שבת ד' ק) עד השפא לאו
אוסביניו. עד הנה לא ישב על אותה
מייטה שהרי מונחת היא לנוי הצית:
והשפא. דלכל הוא צזעין לאותציה
עלה מהיכא מפיפוק לן: **השפא מולנין**
ליו. משל אחריס: **אלא אי קשיא.**
אדעולא הא קשיא עלה דמניא צזלמח
(מ"ק ד' ט). **דרגש אין האכל**
לכפוטו: מסיר קרביטין. בימי אכלו.
קרביטין לוללות: **קרביטין מי איס ליה.**
הלל כשאר מטות עושין אותה מטת:
גילדאי. רעעין: **ערסא דללא.** מטת
של עור ותולין רעועות צזפת העור
צזכר וכשרוצין לנטות עונצין הלרעועות
צזרוכות המטה וכשממירין אותה
הוא נופל וכן הן קרביטין ומס וכן הוא
עליו לכפוטו שלל יתקלקל העור
צזללות הקרקע שלל היו ראשי
כרעיו גצוהין מסירוגו למעלה.
וקאמר מ"ק וזקפו על דופן הכרעיס
וארוכותיו למעלה ואמר ליה רבן
שמעון מתיר קרביטין והוא נופל:
סירוגו

הוקפו של בועז ענוותנותו של פלטי בן ליש
כדאמרן אמר רבי יוחנן מאי דכתיב רבות
בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה רבות
בנות עשו חיל זה יוסף ובוועז ואת עלית על
כולנה זה פלטי בן ליש אמר רבי שמואל
בר נחמן אמר רבי יוחנן מאי דכתיב שקר
החן והבל היופי שקר החן זה יוסף והבל
היופי זה בועז יראת ה' היא תתהלל זה
פלטי בן ליש דבר אחר שקר החן זה דורו
של משה והבל היופי זה דורו של יהושע
יראת ה' היא תתהלל זה דורו של חזקיהו
דבר אחר שקר החן זה דורו של משה
ויהושע והבל היופי זה דורו של חזקיהו
יראת ה' היא תתהלל זה דורו של ר' יהודה
ברבי אילעאי אמרו עליו על רבי יהודה
ברבי אילעאי שהיו ששה תלמידים מתכסין
בטלית אחת ועוסקין בתורה: **מתצני** "מת
לו מת אינו יוצא מפתח פלטרין שלו רבי
יהודה אומר אם רוצה לצאת אחר המיטה
יוצא שכן מצינו ברוד שיצא אחר מיטתו
של אבנר שנאמר והמלך דוד הולך אחר
המיטה א"ל לא היה הדבר אלא לפיכ
את העם (ב) וכשמברין אותו כל העם מסובין
על הארץ והוא מיסב על הדרגש: **גבו** תנו
רבנן במקום שנהגו נשים לצאת אחר המיטה
יוצאות לפני המיטה יוצאות ר' יהודה אומר
לעולם נשים לפני המיטה יוצאות שכן מצינו
ברוד שיצא אחר מיטתו של אבנר שנאמר
והמלך דוד הולך אחר המיטה אמרו לו לא
היה הדבר אלא לפיכ את העם ונתפייסו
שהיה דוד יוצא מבין האנשים ונכנס לבין
הנשים ויצא מבין הנשים ונכנס לבין האנשים
שנאמר וידעו כל העם וכל ישראל כי לא היתה מהמלך להמית את אבנר
דרש רבא מאי דכתיב (ויבא כל העם להברות את דוד כתיב) להברות וקרינן
להברות בתחלה להברות ולבסוף להברותו אמר רב יהודה אמר רב מפני מה
נענש אבנר מפני שהיה לו למחות בשאלו ולא מיחה ר' יצחק אמר מיחה ולא
נענה ושניהן מקרא אחד דרשו (ויקונן המלך אל אבנר ויאמר הכמות נבל
ימות אבנר ידך לא אסורות ורגליך לא לנחשתים הוגשו מאן דאמר לא מיחה
הכי קאמר ידך לא אסורות ורגליך לא לנחשתים הוגשו מאי טעמא לא מחית
כנפול לפני בני עולה נפלת ומ"ד מיחה ולא נענה איתמהוויי מתמה הכמות
נבל ימות ידך לא אסורות ורגליך לא לנחשתים מכדי מחויי מחית מ"ט כנפול
לפני בני עולה נפלת למאן דאמר מיחה מ"ט איענש א"ר נחמן (ב) (ברבי) יצחק
שישהא מלכות בית דוד שתי שנים ומחצה: וכשמברין אותו כו': מאי
דרגש אמר עולא ערסא דגדא א"ל רבנן לעולא מי איכא מידי דעד האידינא
לא אותביניה והשתא מותבינן ליה מתקיף לה רבא מאי קושיא דילמא מידי
דהוה אכילה ושתיה דעד האידינא לא אכילניה ולא אשקיניה השתא יקא
מוכלינן ליה וקא משקינן ליה אלא אי קשיא הא קשיא דרגש אינו צריך
לכפותו אלא זוקפו ואי ס"ד ערסא דגדא אמאי אינו צריך לכפותו והתניא
הכופה יאת מטתו לא מטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך
ביתו הוא כופה מאי קושיא דילמא מידי דהוה אמתה מיוחדת לכלים דקתני
האם היתה מיוחדת לכלים אינו צריך לכפותה אלא אי קשיא רשב"ג
אומר דרגש מתיר קרביטין והוא נופל מאיליו ואי סלקא דעתך ערסא דגדא
קרביטין מי אית ליה אלא כי אתא רבין אמר לי ההוא מרבנן ורב
תחליפא שמיה דהוה שכיח בשוקא דגילדאי ואמר ליה מאי דרגש ערסא דצלא א"ר ירמיה א"ר יוחנן דרגש

ואינו טהור כל כך לא היה כופה אלא זוקפה ודיו, וערסא דללא אית לה קרביטין ופליגא רשב"ג צנמלא ואמר דעבי כפיה כל כך
שמתי קרביטין והעור נופל מאליו לפי שיש רעועות צזכר לעור ומתחין אותו בין ארוכות המטה וקובצין הלרעועות צזרוכות
ושובצין עליו וכשממירין הלרעועות והעור נופל לן לן כפיה גדולה מונו (נדריים שם).

(א) מ"ק ס. מדרס ט.ו.
(ב) נבל הספרים שלפניו
לא נמלח סוס קרי ומכדי
ועמ"ש ספ"ד לקמן אב. על
הגיון ענין ויחמר לו.
(ג) ג"ל צ"ח. (ד) מדרס ט.
ע"ש מ"ק ס. כל הסוגיא
וע"ש (ה) טעמא ל: מ"ק
ס. (מדרס ט.ו.) (ו) וי"ג
הטות. (ז) ש"צ ה.
(ח) והיינו לפי כ"ל.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מקדי וכו'
(ב) כולם שאינו משוי אלא:
(ג) ד"ה דרגש וכו' ודומה
לו גד:

מוסף רש"י

וכשמברין אותו. למלך
סעוה אכל (נדריים טו).
ערסא דגדא. מטה שאין
אלס יושב עליה ומיוחדת
למלך. כמו (ישעיה ס"ב)
העורכס לגד שלחן (נדריים
כו. מנח"י. ובש"י נדריים טו.)
מי איכא מידי כו'. מכלל
דרגש לאו ערסא דגדא
הוא (נדריים טו). דעד
האידינא לא אותביניה.
עד השפא לא היה משוי
אותו מלך לאותציה על
אותה מטה (מ"ק שם
מנח"י.) דעד האידינא לא
אכילניה. משל אחריס.
כדלמרינן (מ"ק סו) אכל
אסור אכלו כשפורה
לרשעה משלו (מ"ק שם
מנח"י.) אינו צריך
לכפותו. משם הכרעיס
ממלמלה אלא זוקפו.
שעממיו על שני כרעיו וכו'.
(נדריים שם.) ואי ס"ד
ערסא דגדא. זמיתה
חשופה היא כל כך ערסא
אמאי אינו צריך
לכפותו. הא לא נשמח
משלח מטות אלא שמיחמת
למלך ואין יושבין עליה
(מ"ק שם מנח"י.) והתניא
הכופה כו'. וכו' וכו' וכו'
ומיטה חשופה היא כ"ך
לכפותה. אלא שעת מיתה
דרגש לאו ערסא דגדא הוא
(נדריים שם.) מידי דהוה
אמתה מיוחדת לכלים.
לימן עליה כלס. והואיל ואין
שמיט עליה אין צריך
לכפותה (שם טו.) דרגש
מתיר קרביטין. אין כ"ך
ולקופה אלא הוא אכלל.
נוטל קרביטין והוא טעמא
קרביטין לוללות שבו (שם).
הא לא נפתקין ליה לעולם
אלא קבוע ועמ"ש (מ"ק שם
מנח"י.) ה"י קיי להו דלא
הונו להו קרביטין. שאינה
עשויה להתפק אלא
עומדת מונעת לעולם
(נדריים שם.) ערסא דצלא.
מטה שששין ערסא לא
עמון צדקן ועוסקין
הארוכות
אשפטימירי"ש ותולין כפון
לרעועות וכן צזכר עונצין
עליו תולין לרעועות כנגד
לרעועות של ארוכות המטה
וכשמברין לקנע עונצין
לרעועות העור צזרעועות של
ארוכות המטה והוא
מוחצין ארוכות כנגד
וכשמברין לפרוק מתחין
קרביטין והעור נופל מאליו
על ששן ערסא. אכל אינה
טהרה כל כך. ולכ"י הואיל
ואינו טהור כל כך לא היה כופה אלא זוקפה ודיו, וערסא דללא אית לה קרביטין ופליגא רשב"ג צנמלא ואמר דעבי כפיה כל כך
שמתי קרביטין והעור נופל מאליו לפי שיש רעועות צזכר לעור ומתחין אותו בין ארוכות המטה וקובצין הלרעועות צזרוכות
ושובצין עליו וכשממירין הלרעועות והעור נופל לן לן כפיה גדולה מונו (נדריים שם).